

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) Author(s):	Friis, C.
Titel Title:	<u>Holmens Kirkegaard.</u>
Udgivet år og sted Publication time and place:	Kjøbenhavn : i Commission hos Johan Friis, 1868
Fysiske størrelse Physical extent:	14 s., 1 tav. :

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

G. FRIIS

Holmens Kirkegaard

1868

32-209

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130023479967

med 1 Plan

Holmens Kirkegaard.

Bed

C. Friis.

Kjøbenhavn.

I Commission hos Johan Friis.

Store Kongensgade Nr. 6.

Thieles Bogtrykkeri.

1868.

1956 K1

Holmens Sogn, der oprettedes af Christian IV. i Aaret 1617, har havt ikke mindre end fem forskjellige Kirkegaarde, af hvilke den nuværende Holmens Kirkegaard udenfor Østerport er den yngste. Forinden vi gaae over til at beskrive denne, skal her kortelig meddeles nogle Oplysninger om de fire ældre Kirkegaarde.

1. I Holmens Sogns ældste Tid begravedes dets Afdøde paa en tæt udenfor Nørreport*) værende, i Aaret 1546 anlagt Kirkegaard.

Skjøndt Sognet allerede i Aaret 1619 fik en ny Kirkegaard inde paa selve Holmen, benyttedes dog Kirkegaarden udenfor Nørreport jævnsides med hin indtil 1632**).

2. I den umiddelbart omkring Kirken liggende Kirkegaard fandt Begravelser Sted lige fra Indvielsen i Aaret 1619 indtil 1851. Under Kirkens Guld begravedes det første Lig i Aaret 1645, og Begravelserne fortsattes her indtil 1805.

3. Ifølge Holmens Kirkes ældste Bøger blev der endvidere i Aaret 1619 anlagt en Kirkegaard paa selve Holmen, der med nogle faa Aars Afbrydelse benyttedes indtil 1666***). Om dens Beliggenhed haves ingen bestemt Oplysning, men talrige Kjendtegn tyde paa, at den har ligget paa det Sted,

*) Pontoppidans danske Atlas II, Side 128.

***) Hofmans Fundatsamling IX, Side 332.

***) Holmens Kirkes Eigprotocol 1654—1698, i Geheimarchivet.

hvor nu Theatret, Høifskolebygningen og de nærmest disse liggende Huse paa Gammelholm senere opførtes, idet man nemlig har fundet en Mængde Knofter, hele Skeletter og Liglistestumper, hver Gang der er bleven gravet i Grunden paa disse Steder*).

4. Begravelserne paa den sidstnævnte Kirkegaard ophørte — uvidt af hvilken Grund — i Aaret 1654 og begyndte atter 1662; i denne Mellemtid begravedes Sognets Afdøde paa en Kirkegaard, der var anlagt nogle Aar forud ved den ufulde- endte Kirke St. Anna rotunda. Denne Kirke stod paa det nuværende Garnisonshospitals Grund, medens Kirkegaar- den**) strakte sig over hele det Areal, som nu indtages af Sølogadens Kaserne og det gymnastiske Institut. St. Annæ Kirkegaard bestod længe efterat Kirken var revet ned og be- nyttedes atter som Begravelsesplads af Holmens Sogn un- der Pesten i Aaret 1711 og nogle Aar derefter***).

Holmens Kirkegaard eller „Skibskirkegaarden“, der blev indviet den 10de August 1666, er den ældste af Kjøbenhavns nuværende Kirkegaarde. Af de øvrige større Begravelsespladser stammer nemlig Tødernes fra 1694, Garni- sionskirkegaarden fra 1711 og Assistentkirkegaarden fra 1760. I sin oprindelige Skikkelse bestod Holmens Kirkegaard kun af den forreste nordlige Deel af den nuværende Kirkegaard, og var kun halv saa stor. Paa det Sted, hvor nu Graver- boligen staaer, blev der i Aaret 1701 bygget et lille Capel,

---

*) Paa Resens perspectiviske Plan af Kjøbenhavn 1619 er denne Kirke- gaard uden Tvivl antydet ved de tre Personer, der grave i Jorden paa dette Sted.

**) Resens Atlas og Geddes Planer af Kjøbenhavn 1757.

***) Garbes Eiterretninger om den danske og norske Sømagt, IV, Side 543.

hvori der holdtes Vigtaler over de Afdøde. Da Pesten hær-
jede Kjøbenhavn i Aaret 1711, skal dette Capel være blevet
benyttet til almindelig Gudstjeneste; efter den Tid forfaldt
det og blev endelig nedrevet i Aaret 1754. Forst halvandet-
hundrede Aar efter Kirkegaardens Indvielse fik den sin første
Udvidelse, idet Holmens Kirke i Aaret 1817 af Kjøbenhavns
Commune kjøbte det 45,000 Kvadratalen store firkantede
Areal, hvis Midtpunkt nu indtages af Admiral Steen Billes
Gravsted. Siden den Tid er Arealet to Gange blevet ud-
videt, i Aarene 1853 og 1865, med noget over 17,000 Kva-
dratalen, saa at det nu omfatter henved ni Tønder Land,
hvorpaa der aarligt begraves mellem fire og femhundrede Vig.

Da det staaer Enhver frit for, at kjøbe sig Eiendoms-
gravsted paa hvilken Kirkegaard man selv helst vil, saa er
det let forklarligt, at mange udenfogns Boende have kjøbt
sig Gravsteder paa Holmens Kirkegaard, der baade hvad Anlæg
og Vedligeholdelse angaaer er den smukkeste af Hovedstadens
Begravelsespladser, og Efterspørgselen er i saa stærk Stigen,
at Pladsen snart vil være fuldstændigt optagen. Kirkens Be-
styrelse har derfor i længere Tid næret det Ønske, at kunne
tilkjøbe sig fornøden Plads til Udvidelse og har derfor hen-
vendt sig baade til Magistraten og til Krigsministeriet, der
eie de nærmeste Grunde, men begge have paa det Bestemteste
vægrer sig ved at afstaae nogen Grund i dette Diemed. Sagen
er nemlig den, at Planerne med Hensyn til Kjøbenhavns
Udvidelse til Søerne ere deres Afslutning nær, og saavel
Commissionens Betænkning*) som adskillige private Forslag**)

*) En Commission blev nedsat af Krigsministeriet i Aaret 1858, for at
tilveiebringe en Plan for Kjøbenhavns Udvidelse til Fjerstvands Søerne.
Betænkningen offentliggjordes 1865.

***) J. Willens Forslag til en Udvidelse af Kjøbenhavn til Fjerstvands-
søerne. 1854. C. Seidelin. Kjøbenhavns Udvidelse til Fjerstvands-
søerne. 1858.

forudsætte, at baade Holmens Kirkegaard og Garnisonskirke-
 gaarden skulde sløifes, og det derved indvundne Areal ind-
 drages til Bebyggelse. Ifølge Commissionens Plan bliver
 dog Gravhøien (for Heltene fra 2den April 1801) undtaget fra
 Sløifningen, idet det er paatænkt, at lade den danne Midt-
 punktet af en lille aaben Plads i de nye Kvarterer. Om den
 fremtidige Beliggenhed af Holmens Sogns Kirkegaard er der
 endnu ikke taget nogen Bestemmelse, dog kan man formode,
 at Sognet vil komme til at deeltage i det store Kirkegaards-
 anlæg, som de nuværende Godtagere i Assistentkirkegaarden
 snart skulle iværksætte, fordi ogsaa der Pladsen er stærkt op-
 taget, og saavel sanitaire Hensyn som ugunstige Terrainfor-
 hold tale imod en yderligere Udvidelse der, hvor den nu
 ligger. Den nærmeste Følge af et nyt Kirkegaardsanlæg vil
 da baade for Holmens Kirkegaards og de andre Kirkegaards
 Bedkommende blive den, at alle Frijordsbegravelser forlægges
 derhen, hvorimod baade Kjøb og Benyttelse af Eiendoms-
 gravsteder paa de gamle Kirkegaarde vil blive tilladt i en
 vis Tidsfrist.

Det mærkeligste af de paa Holmens Kirkegaard reiste
 Mindesmærker er det smukke Gravminde over dem, som faldt
 i den minderværdige Skjærtorsdagskamp paa Kjøbenhavns
 Rhed den 2den April 1801, og som begravedes her den paa-
 følgende anden Paastedag. Mindesmærket bestaaer deels af
 den med Graner beplantede Høi, der paa gammel Rømpetis
 er opfastet over den fælles Grav, og deels af den paa et
 Fundament i Høiens østlige Side reiste, elleve Fod høie
 Obelisk, der er udhugget af een enkelt Marmorblok. Paa
 Obeliskens Forside staaer følgende Indskrift: „De faldt for
 Fædrelandet den 2den April 1801,“ og derunder: „Med-
 borgeres Erkiendtlighed reiste dem dette Minde“. Paa en
 Marmortavle i Fundamentets Forside findes indhugget en
 Laurbærkrands, hvorunder staaer:

„Den Krands, som Fædrelandet gav,
Den visner ei paa falden Krigers Grav“.

Paa samme Side af Høien er der i en Halvkreds reist lige-
saamange store Kampesteene, som der faldt Officerer i Kam-
pen, med disses Navne, samt med Navnene paa de Skibe,
ombord paa hvilke de faldt*). Fra Høiens Fod fører en
Gang op til Toppen, hvorfra der tidligere skal have været
Udsigt til den berømte Kampplads. Planen til dette smukke
Gravminde, der reistes ved frivillige Bidrag fra hele Folket,
fylde Kobberstikker Lahde, der tillige ledede dets Udførelse.
Alt Billedhuggerarbeidet er af Wiedewelt; det er det Sidste,
han udførte forinden sin Død.

Blandt de paa private Gravsteder opreiste Mindesmærker
findes der adskillige, hvis kunstneriske Præg fængsler Be-
søgerens Øie. Paa det over Grosferer Puggaard (141) reiste
Mindesmærke findes en Portraitmedaillon og et herligt Bas-
relief af Bissen, og af samme Kunstner er ogsaa Mindes-
mærket over Capitainlieutenant Chr. Krieger (61), der fandt
Hædersdøden paa Linieskibet Christian den Ottende. Mindes-
mærket over Capitain C. L. Falbe (22) har to Portrait-
medaillons og et smukt Basrelief af G. C. Freund. Umiddel-
bart ved Siden heraf staaer et Mindesmærke over Profesør
J. B. Magens (136) udført af Dajon. Et imponerende
Granitmindesmærke har Fregatten Jyllands Mandskab fra
1864 ladet opreise over Orlogscapitain P. C. Holm (46),

*) Ifølge Garbes den danske Sømagts Historie skal det ene af de her
anførte Navne, nemlig Willumien paa Skibet Charlotte Amalia,
være af apokryph Oprindelse, da der ikke findes nogen Officer af
dette Navn paa Admiralitetsarchivets fuldstændige Lister. De ti øv-
rige Officerer, hvis Navne ere indhuggede i Stenene, ere: Capitai-
nerne A. de Thurah og J. C. Schrødersee, Premierlieutenant J. C.
Hauch, Secondlieutenant A. J. N. Wulff, Waanedslieutenanterne
J. Jensen, L. Johansen, P. H. Böhne, H. H. Wedesee, og J. Cort-
sen, samt Fændrit Ebel af Landetaten.

som førte Fregatten i Kampen ved Helgoland. Admiral Bahrtmann's Gravsted (112) udmærker sig baade ved sit smagfulde Jerngitter og ved de paa Graven anbragte smukke Sømandsemblemer. Endelig skal endnu nævnes et, rigtignok lidet fremtrædende Gravsted (101), nemlig det, som gjemmer Støvet af Commandeur Peter Norden Sølling. Paa Mar-mortavlen læses følgende smukke Mindedigt:

„I Ord og Daad en Hædersmand,
 En ægte Gran fra Norges Bjelde;
 Hans Snille og en lys Forstand
 Hjalp Helten Livets Sorger fælde.
 Hans „Lodsbaad“ redded' Liv og Gods,
 Hans „Bombesøse“ stolt sig hæver;
 Han gif fra den og Norges Lods —
 Hans Støv har Ro — hans Minde lever!“

Idet vi hermed give vore Læsere en Fortegnelse over endeel bekjendte Personer, som have fundet deres sidste Hvilested paa denne smukke Kirkegaard, skulle vi kun tilføie, at vi have troet det rigtigst i denne Fortegnelse at medtage samtlige de Søofficerer, hvis Gravsteder endnu kunne paavises. De foran hvert Navn anførte Tal henviser til det medfølgende Kort.

1. Aschehoug, S., Commandeurcapitain. (1790—1850).
2. Aschlund, R., Capitain. (1800—1863).
3. Bagger, C. S., Capitainlieutenant. (1780—1814).
4. Bille, Michael, Contreadmiral. (1769—1845).
5. Bille, St. A., Viceadmiral. (1751—1833).
6. Bjelke, A., Orlogscapitain. (1813—1860).

7. Bjelle, J. C. A., Commandeur. (1781—1846).
8. Blom, E., Commandeur. (1788—1853).
9. Bluhme, J. P., Commandeur. (1792—1859).
10. Bodenhoff, H. C., Commandeur. (1792—1849).
11. Braag, R., Commandeurcapitain. (1788—1842).
12. Braun, S. A., Commandeurcapitain. (1757—1813).
13. Brown, P. C. Wesselz, Viceadmiral. (1757—1840).
14. Bruun, E., Commandeur. (1754—1834).
15. Bruun, P. C., Commandeurcapitain. (1796—1855).
16. Bruun, P. U., Capitain. (1785—1833).
17. Carlsen, G. J. L., Capitainlieutenant. (1831—1861).
18. Colbjørnsen, Secondlieutenant. (?—1811).
19. van Doekum, Jost, Viceadmiral. (1753—1834).
20. Duus, H. B., Secondlieutenant. (1830—1853).
21. Ellbrecht, A. G., Commandeur. (1790—1857).
22. Falbe, C. L., Capitain. (1791—1849).
23. Falsen, J. C., Contreadmiral. (1785—1849).
24. Findt, J. P., Capitain. (1788—1842).
25. Fister, H., Commandeur. (1793—1855).
26. Fister, L., Contreadmiral. (1753—1819).
27. Flensburg, C. P., Contreadmiral. (1772—1838).
28. Flensburg, P. W., Capitain. (1808—1860).
29. Fogh, G., Capitainlieutenant. (1780—1817).
30. Funch, C. A., Lieutenant. (1844—1867).
31. Gandil, J. P., Commandeur. (1788—1861).
32. Groth, E. P. C. N., Capitainlieutenant. (1821—1867).
33. Grove, Conrad, Capitain. (1780—1829).
34. Grove, J. C., Capitain. (1789—1834).
35. Grove, J. L., Capitainlieutenant. (1805—1846).
36. Grove, P. L., Drlogscapitain. (1792—1851).
37. Gyldenfeldt, N. S., Commandeurcapitain. (1748—1809).
38. Gyntelberg, H., Commandeur. (1738—1817).
39. Hagerup, G., Commandeurcapitain. (1777—1838).

40. Hansen, L., Capitainlieutenant. (1765—1833).
41. Harboe, C. L., Commandeurcapitain. (1789—1857).
42. Havn, P. B. J., Capitainlieutenant. (1788—1827).
43. Herbst, M. L., Viceadmiral. (1746—1825).
44. Holst, C. C., Commandeur. (1758—1816).
45. Holm, H. A., Premierlieutenant. (1794—1828).
46. Holm, P. C., Orlogscapitain. (1807—1864).
47. Holst, F., Commandeur. (1778—1846).
48. Holsten, D. B., Commandeurcapitain. (1794—1858).
49. Holsten, C. E., Secondlieutenant. (1802—1828).
50. Holsten, H., Admiral. (1758—1849).
51. Jespersen, B. B., Lieutenant. (1840—1864).
52. Johansen, J., Viceadmiral. (1765—1847).
53. Kaas, Wolfgang, Commandeur. (1775—1840).
54. Kinch, F. S., Premierlieutenant. (1816—1849).
55. Kinch, P. C., Commandeur. (1787—1859).
56. Kjerulf, P. S., Capitain. (1793—1842).
57. Krabbe, P., Commandeur. (1754—1807).
58. Kraft, C. F., Capitainlieutenant. (1789—1825).
59. Krenchel, H. E., Commandeurcapitain. (1801—1864).
60. Krieger, Anthonius, Contreadmiral. (1776—1846).
61. Krieger, Chr., Capitainlieutenant. (1809—1849).
62. Krieger, J. C., Viceadmiral. (1725—1795).
63. Krieger, J., Secondlieutenant. (1810—1833).
64. Kruse, C. F., Capitain. (1801—1861).
65. Købke, C. B., Capitain. (1808—1854).
66. Langemark, J., Capitain. (1797—1866).
67. Lassen, L. F., Contreadmiral. (1759—1837).
68. Liebmann, F. B., Capitain. (1795—1866).
69. Lund, S., Orlogscapitain. (1813—1867).
70. Lütken, Christian, Commandeur. (1742—1803).
71. Lütken, Christopher, Viceadmiral. (1782—1857).
72. Lütken, Otto, Commandeur. (1789—1862).

73. Mariboë, B. L., Lieutenant. (1828—1866).
74. Mecklenburg, S. G., Commandeur. (1785—1865).
75. Meyer, M., Capitainlieutenant. (1797—1853).
76. Morgenstierne, L. S. Munthe-, Commandeur. (1745—1810).
77. Mourier, K. E., Viceadmiral. (1795—1865).
78. Mühsenstedt, M. C., Commandeurcapitain. (1787—1852).
79. Paludan, C. C., Commandeur. (1792—1859).
80. Platou, C. B., Commandeur. (1747—1825).
81. Polder, A. C., Orlogscapitain. (1799—1863).
82. Prytz, J. C. P., Commandeur. (1789—1862).
83. Ramschart, P., Contreadmiral. (1741—1813).
84. Rathsad, S. C. B., Capitain. (1794—1856).
85. Ravn, B. S., Commandeurcapitain. (1784—1840).
86. Rist, J., Commandeurcapitain. (1767—1848).
87. Roepstorff, B. D., Premierlieutenant. (1772—1804).
88. Rosenvinge, S. U., Commandeur. (1758—1820).
89. Rothe, C. A., Contreadmiral. (1768—1834).
90. Schifter, A., Viceadmiral. (1779—1852).
91. Schneider, J. G., Capitain. (1795—1848).
92. Schulz, A. G., Contreadmiral. (1718—1798).
93. Schonheyder, U. A., Admiral. (1775—1858).
94. Secher, M. P., Commandeur. (1799—1864).
95. Seidelin, S. D. B., Viceadmiral. (1779—1859).
96. Seidelin, J., Viceadmiral. (1790—1863).
97. Staal, P. M., Lieutenant. (1796—1844).
98. Steenbach, S., Capitainlieutenant. (1807—1849).
99. Stibolt, J. P., Viceadmiral. (1774—1860).
100. Suenfson, M. N., Commandeurcapitain. (1802—1856).
101. Solling, P. N., Commandeur. (1758—1827).
102. Thurah, Albert de, Capitain. (1761—1801).
103. Trampe, S. C. S. G., Commandeur. (1772—1850).
104. Tugen, Elias, Capitainlieutenant. (1755—1807).

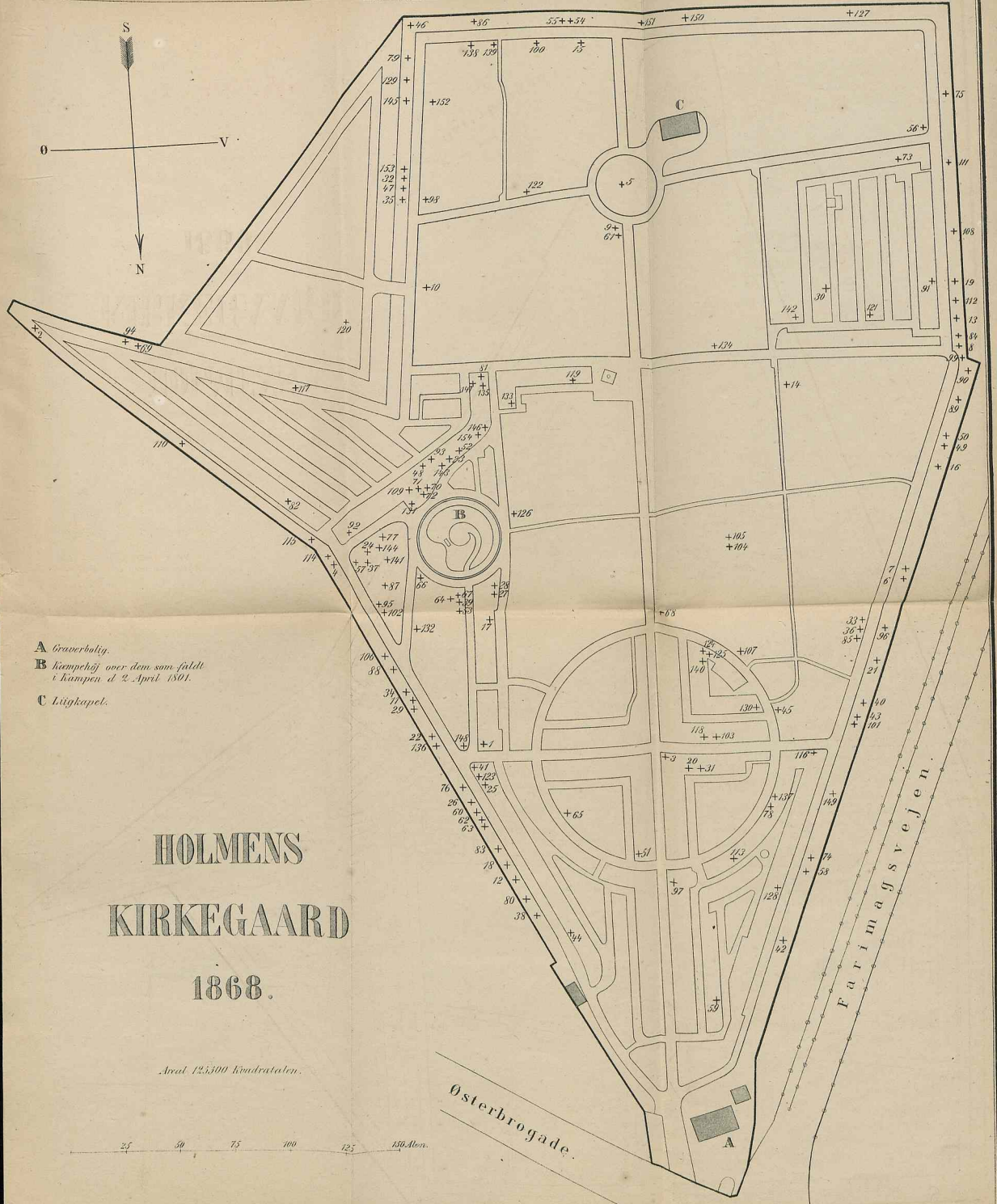
105. Tugen, P. M., Commandeurcapitain. (1784—1838).
 106. Tugen, S. L., Commandeur. (1790—1856).
 107. Wiegelsen, B. K. B., Capitainlieutenant. (1787—1867).
 108. Wuegel, P. J., Contreadmiral. (1766—1835).
 109. Wulff, Chr., Contreadmiral. (1777—1843).
 110. Wulff, F. A., Capitain. (1790—1862).
 111. Wulff, P. F., Contreadmiral. (1774—1842).
 112. Zahrtmann, C. C., Viceadmiral. (1793—1853).
-
113. Bay, D. B. K., Cantor og Componist. (1791—1856).
 114. Bille, Chr. S., Geheimeraad, dansk Gesandt i London. (1799—1853).
 115. Bille, St. A., Geheimelegationsraad. Chargé d'affaires i New York. (1781—1855).
 116. Bluhme, C. A., Geheimconferentsraad, Medlem af flere Ministerier. (1794—1866).
 117. Boisen, P. D., Capellan ved Bartou. (1815—1862).
 118. Dahl, C. M. F., Marinemaler. (1812—1865).
 119. Damfier, Overretsprocurator. (1811—1858).
 120. Dampe, J. J., Dr. phil. (1790—1867).
 121. Funch, S. D., kgl. Skibsbygmester. (1791—1856).
 122. Gram, C. F., Præst ved Holmens Kirke. (1807—1857).
 123. Guldberg, Fr. Høegh, dramatisk og æsthetisk Forfatter. (1771—1852).
 124. Gyllembourg Ehrensvärd, L. C., Forfatterinde til „En Hverdagshistorie“ m. m. (1773—1856).
 125. Heiberg, J. L., Statsraad. (1791—1860).
 126. Hillerup, F. C., æsthetisk Forfatter. (1793—1861).
 127. Hohlenberg, J. C. C., Capitain af Infanteriet, faldt paa Linieskibet Christian VIII. (1802—1849).
 128. Ibsen, Ib, Professor i Anatomi. (1801—1862).

129. Jürgensen, Chr., Professor i Mathematik. (1805—1860.)
130. Kaas, J. S., Skibsværsteier, Legatstifter. (1790—1862.)
131. Lange, J. N., Præst ved alm. Hospital. (1814—1865.)
132. Leuning, C. P. G., Justitsminister. (1820—1867.)
133. Levegau, J. G. v., Overhofmarechal. (1782—1859.)
134. Lorenzen, H. P., Grosserer, Legatstifter. (1810—1855.)
135. Lund, J. L., Statsraad, Historiemaler. (1777—1867.)
136. Mogens, J. B., Professor i Bygningskonst. (1746—1814.)
137. Mariboe, C., Professor, Skolebestyrer. (1800—1860.)
138. Mynster, K. J., Capellan ved Holmens Kirke. (1816—1857.)
139. Münter, B., Confessionarius, Præst ved Holmens Kirke. (1794—1867.)
140. Peterzen, K. C., Conferentsraad, Professor i Philologi. (1786—1859.)
141. Puggaard, H., Statsraad, Legatstifter. (1788—1866.)
142. Rede, Adolph, Cancellist, æsthetisk og dramatisk Forfatter. (1820—1867.)
143. Rosen, S., Major af Generalstaben. (1827—1864.)
144. Ryge, J. C., Dr. med., Igl. Skuespiller. (1780—1842.)
145. Rørby, M. C. B., Landstabsmaler. (1803—1848.)
146. Salicath, P. G., Statsraad, Høiesteretsadvocat. (1794—1864.)
147. Schionning, C. C., Conferentsraad, Assessor i Høiesteret. (1778—1858.)
147. Schionning, N. L., Conferentsraad, Justitiarius i Lands-overretten i Viborg. (1785—1862.)
148. Simonsen, Catharine, Igl. Skuespillerinde. (1817—1849.)
149. Smith, J. L., Politiretsassessor, Legatstifter. (1790—1849.)

150. Sommerfeldt, H. D. F., Dr. med., Overlæge i Søetaten.
(1804—1867.)
151. Thal, K. S., Statsraad, Læge. (1785—1853.)
152. Viborg, C. N., Professor i Botanik, Forstander for
Veterinairskolen. (1759—1822.)
153. Viborg, N., Generalkrigscommissair Departementschef i
Marineministeriet. (1786—1863.)
154. Winkler, B. D., Stabslæge i Søetaten, Legatstifter.
(1780—1845.)
155. Witthusen, C. C., Conferentsraad, Professor i Chirurgi.
(1779—1853.)
-

- A Graverholty.
- B Kæmpehøj over den som faldt i Kampen d. 2 April 1801.
- C Liikhapel.

HOLMENS
KIRKEGAARD
 1868.

Areal 12,5300 Kvadratalen.

